

1.7 NATUR- OCH KULTURMILJÖ

NATUR- OCH KULTURMILJÖ	218
BULLERFRIA OMRÅDEN	230
RIKTLINJER NATUR- OCH KULTURMILJÖ	234

NATUR- OCH KULTURMILJÖ

Inom Hörby kommun finns unika förutsättningar för ett utvecklat samspel mellan människa, natur och kultur. Närheten till naturen, dess rika utbud av upplevelser och höga natur- och kulturvärden bidrar starkt till kommunens attraktivitet, både som bostads- och verksamhetsort samt som besöks- och turistmål. God tillgänglighet till de stora sammanhängande områdena har inte enbart stor betydelse för kommunens invånare utan även för invånare i hela Skåne- och Öresundsregionen. En väl sammanhållen grönstruktur har stora ekonomiska, sociala, ekologiska och kulturhistoriska värden för kommunen.

Illustrationsbild av Selma Malik.

VÄRDET AV GRÖNSTRUKTUR

Grönstruktur är ett samlande begrepp för alla typer av gröna områden, allt från välhållna finparker och trädgårdar till den mer vilda naturen. I grönstrukturen ingår också sjöar, vattendrag och andra vattenområden. De gröna områdena kan se mycket olika ut och ha olika stor betydelse för rekreation, biologisk mångfald och kulturmiljön. Ofta är det sammanhangen och kopplingarna mellan flera små och till synes obetydliga områden som skapar de stora värdena.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv bidrar grönstrukturen till stora ekonomiska, sociala, ekologiska och kulturhistoriska värden, och de gröna miljöernas värden och användningsmöjligheter ökar när delområden blir större och ingår i en väl fungerande helhet. Därför är det viktigt att knyta mindre natur- och kulturmiljöer till en regional struktur, något som också har betydelse för att vidmakthålla landskapets historiska förankring och kulturella identitet.

Grönstrukturens ekologiska och biologiska värden tillsammans med de sociala värdena avseende friluftsliv och rekreation är ofta de som lyfts fram som mest betydelsefulla i ett samhällsperspektiv. De kulturhistoriska värdena får sällan lika stort utrymme även om de har stor betydelse för de ekonomiska vinster en väl fungerande och sammanhållen grönstruktur bidrar med. De sammanlagda vinsterna blir också ofta större om grönstrukturens olika värden vävs samman till en helhet. Hörby kommun har unika möjligheter att utveckla och dra nytta av sin vackra natur, särskilt i kombination med dess strategiska läge i utkanten av en storstadsregion i samband med exploatering och marknadsföring.

Ekonomiska värden

En väl fungerande grönstruktur bidrar med sociala, ekologiska och kulturhistoriska vinster. Det kan vara ekosystemtjänster, förutsättningar för areella näringar, rekreation och turism som alla på olika sätt bidrar till en positiv samhällsekonomisk utveckling och god tillväxt. Ekosystemtjänster är tjänster som naturen utför gratis, t.ex. pollinering, vattenrening och nedbrytning av restprodukter. Dessa tjänster hade utan naturens hjälp kostat samhället enorma summor

att ersätta, om det ens varit möjligt. Tillgången till en attraktiv grönstruktur är även en viktig aspekt vid val av bostadsort samt en etableringsfaktor för näringsliv och högre utbildningar.

Sociala värden

I de sociala värdena återspeglas bland annat människors livskvalitet och välbefinnande. Friluftsliv och rekreation har stor betydelse för folkhälsa, stressåterhämtning, inlärning och välbefinnande. Grönstrukturen kan tillgodose allmänhetens behov av natur och rekreation samt möjligheten att uppleva ett tilltalande landskap.

Ekologiska värden

Ekosystemtjänsterna och ekosystemens livsuppehållande funktioner är de viktigaste ekologiska värdena tillsammans med en varierad och artrik natur med fungerande ekologiska strukturer. En hög artrikedom och biologisk mångfald har stor betydelse för samhällets förmåga att klara klimatförändringar och annan påverkan på naturmiljön. Varierade naturtyper och sammanhängande områden och stråk bidrar ytterligare till att ökar tåligheten.

Kulturhistoriska värden

Landskapets och bygdens historia har stor betydelse för bygdens och invånarnas identitet där landskapets läsbarhet skapar förståelse för den gemensamma historien. Samtidigt har ett välbevarat kulturhistoriskt landskap en stor attraktionskraft som bostadsort och besöksmål.

VÄRDEFULLA NATUR- OCH KULTUROMRÅDEN

I Hörby kommun finns en rad skyddade natur-, kultur- och vattenområden. Vissa områden är inlösta av staten eller kommunen medan andra skyddas via olika typer av naturvårdsavtal mellan staten, kommunen och privata markägare eller bolag. Gemensamt för dessa är att det finns ett formellt skydd och en plan för hur de aktuella värdena ska bevaras för framtiden. Exempel på sådana områden är naturreservat, biotopskyddsområden, naturvårdsavtal och Natura 2000-områden.

Utöver de formellt skyddade områdena finns områden som skogsägare och markägare frivilligt avsätter vid skogsavverkning eller i skogsbruksplaner. En stor del av den här typen av områden sammanfaller med områden som i andra inventeringar, visat sig vara särskilt värdefulla att bevara enligt Skogsstyrelsens inventering av värdefulla biotoper, kommunens naturvårdsplan eller länsstyrelsens naturvårds- och kulturmiljöprogram. Men dessa avsättningar är svåra att styra ur ett strategiskt övergripande perspektiv.

Viktig för den biologiska mångfalden är också att ängs- och naturbetesmarker kontinuerligt betas eller slås. Hörby har många värdefulla gräsmarker med en unik flora och fauna. Kommunen kan genom att sprida naturvårdsplanen underlätta för intresserade fastighetsägare att skaffa sig ytterligare information om naturvårdsvärdena på deras fastigheter.

I nära anslutning till flera av byarna och orterna i kommunen finns mycket värdefulla natur- och kulturområden. En del av dem är skyddade i form av naturreservat, vilket bland annat gäller för flera områden i utkanterna av Hörby tätort, Lyby, Ludvigsborg och Södra Rörum. Andra områden är utpekade som riksintressen, antingen för natur- eller kulturmiljövården, medan ytterligare områden finns omnämnda i kommunens naturvårdsplan eller i länsstyrelsens naturvårds- och kulturmiljöprogram.

Inom vissa områden kolliderar exploatering av mark för nya bostäder och verksamheter med natur- och kulturmiljövården. Där det finns motstående intressen är det viktigt att noga

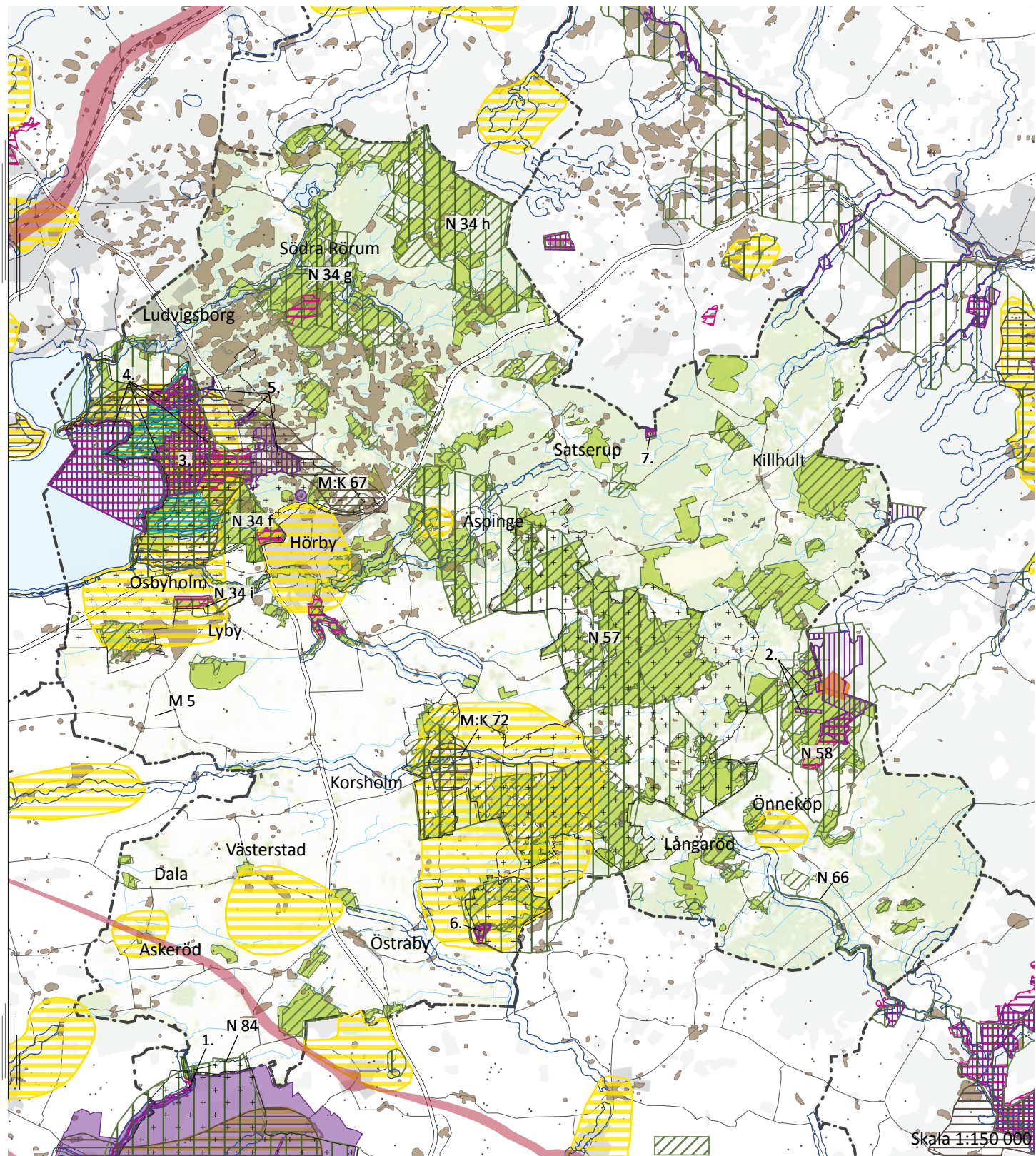
väga dessa mot varandra och undersöka vilka negativa eller positiva effekter en exploatering skulle innebära för samhällsnyttan i stort. Ofta kan en lösning i samförstånd vara gynnsam då värdefull natur kan få ett starkare skydd genom bl.a. planbestämmelser samtidigt som natur och kultur tillgängliggörs för en bredare allmänhet.

Mineralfyndigheter

Inom delar av kommunen finns värdefulla mineralfyndigheter, bland annat alunskiffer i kommunens södra delar. Under senare år har trycket ökat från företag som vill exploatera dessa fyndigheter till exempel genom att utvinna gas. Kommunen tar tydligt ställning mot detta inom hela kommunens område men i översiktsplanen har dock inget förslag på skydd av specifika fyndigheter tagits fram. Oavsett om områdena skyddas genom områdesbestämmelser,

Karta: Skyddade natur- och kulturmiljöer

	Riksintresse för naturvård
	Natura 2000-område
	Riksintresse för kulturmiljövård
	Naturreservat
	Landskapsbildsskydd
	Djur- och växtskyddsområde
	Strandskydd
	Skogligt biotopskyddsområde
	Fornlämningsområde
 	Naturminne - område resp. objekt
	Naturvärde klass 1-3 i naturvårdsplanen
	Naturvärde klass 1-3 i Naturvårdsprogram för Skåne
	Landskapsbild med särskild värdefull helhetskaraktär i Naturvårdsprogram för Skåne
	Särskild värdefull kulturmiljö
	Särskilt värdefullt kulturmiljöstråk

detaljplaner eller att skyddsområden läggs ut i översiktsplanen är det vid en ansökan om mineralbrytning Bergstatens uppgift att väga samhällets intresse mot övrigas. Bedöms mineralbrytningen vara av stort samhällsintresse står detta över den kommunala planeringen.

SAMBANDEN MELLAN TÄTORTERNA OCH GRÖNSTRUKTUREN

Ett fungerande samband mellan den tätortsnära grönstrukturen och den regionala grönstrukturen är viktigt ur flera aspekter. För friluftslivet är det viktigt att komma ut från städerna och uppleva naturområden och landsbygd samtidigt som parker och tätortsnära natur får allt större betydelse för den biologiska mångfalden i takt med att brukandet av landskapet intensifieras och fragmenteras. Samtidigt kan tätortsexpansion skära av viktiga stråk och nagga kärnområden i kanten. Det är därför viktigt med ett tydligt stråktänkande i den översiktliga planeringen.

Även om flera av Hörby kommuns orter ligger omgivna av skog- och betesmarker saknas nästan helt sammanhängande strukturer av grönska inne bland bebyggelsen. Ludvigsborg är nog den ort som har bäst koppling mellan bebyggelse

Väg E22 har en kraftig barriäreffekt.

och omgivande landskap, medan den boende i orterna i slättbygden har sämst möjligheter att röra sig ut i det omgivande landskapet.

Barriärer i landskapet

Det finns många barriärer och störningskällor som begränsar tillgängligheten till landskapet. Det kan vara vattendrag och sjöar, men främst är det av vägar och järnvägar som på ett skoningslöst sätt skär av de naturliga strukturerna i landskapet. I Hörby kommun är väg E 22 och riksväg 13 de största barriärerna för det rörliga friluftslivet. Viltstängsel och hög trafikbelastning gör vägarna svåra att passera. Men vägar kan vara både en fördel och en nackdel för den biologiska mångfalden och olika arters möjligheter att sprida sig i landskapet. Vägrenarna är utmärkta spridningskorridorer för många växter men de är mycket svåra att passera för grodor och kräldjur. För älg, kronhjort och rådjur är viltstängslen också effektiva barriärer då de inte bara förhindrar olyckor utan även skär av naturliga vandringsleder. I vissa fall kan det vara positivt, t.ex. i fallet med kronhjortar där man försöker skydda nominatrasen (den ras av en art som har samma namn som arten) som finns i södra Skåne från inblandning av gener från kronhjortar längre norrifrån.

Tillgängligheten till landskapet kan också vara begränsad av åkermark, särskilt under växtsäsongen då marken odlas intensivt. Barriärerna kan också vara av psykologisk karaktär där områden eller avgränsningar kan upplevas som obehagliga att passera. Det kan röra sig om buller från flyg, vägar, industrier och vindkraftverk samt hinder som golfbanor, hagmarker med staket och oroliga betesdjur eller mörka och ogästvänliga gaturum. Detta gör att de områden som rent teoretiskt är tillgängliga är färre än de som tas i anspråk eller är reellt tillgängliga.

I samband med att nya områden exploateras och nya infrastrukturprojekt genomförs är det därför viktigt att redan i planeringsstadiet ta hänsyn till barriäreffekter. Omvänt gäller att avhjälpa de barriärer som redan finns genom till exempel planskilda korsningspunkter och broar. Ett gott exempel är gång- och cykelpassagerna som gjordes i samband med ombyggnaden av väg E22 till motorväg, bl.a. vid Stavröd och Ekeröd.

TILLGÄNGLIGHET OCH TRYGGHET

Allemansrätten är unik för Sverige och en stor tillgång för både medborgare och turister. Hörby kommun har med skånska mått mätt en ganska god tillgång på allemansrättslig mark då 50–60 procent av den totala arealen räknas som tillgänglig. Allemansrätten gäller dock enbart för enskildas nyttjande och inte för stora grupper eller kommersiell verksamhet. Och all mark är inte lika tillgänglig eller nåbar beroende på olika typer av barriärer samt markanvändning i form av till exempel djurhållning, planteringar, militär verksamhet eller andra störningar. Iordningställda strövområden med angoringsplatser för bil, buss och cykel är därför viktiga för att öka tillgängligheten.

De allra flesta besökarna i våra natur- och rekreationsområden lämnar inte de uppmärkta stigarna. Detta kan vara en nackdel då naturen utsätts för ett ökat slitage i just dessa områden, samtidigt som extra känslig natur kan skonas från det högsta besöksstrycket på ett enkelt sätt, ofta enbart genom tydlig uppmärkning av stigar. Ett tydligt stigsystem hjälper också besökare att hitta lämpliga vägar och attraktioner.

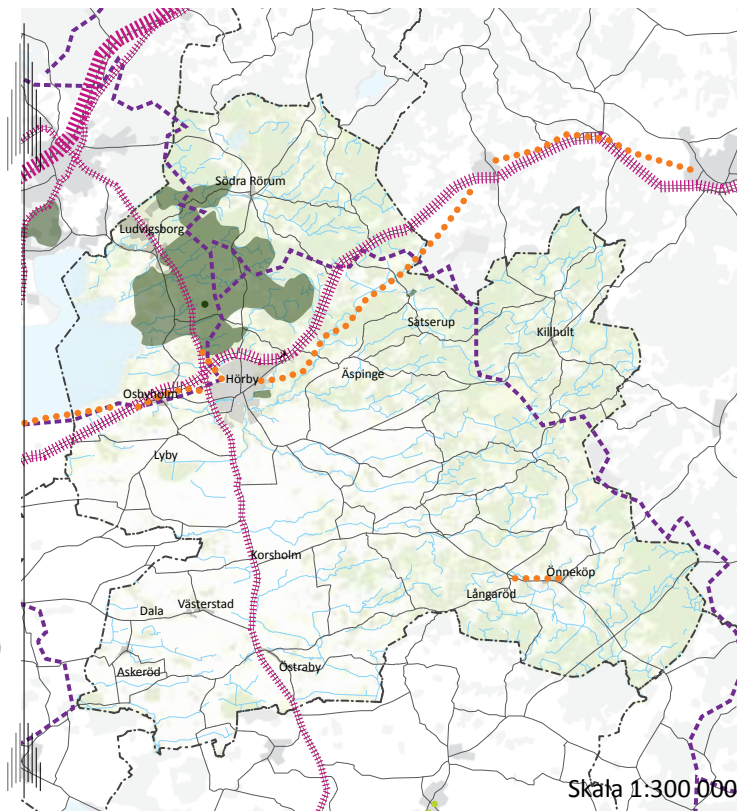
I flera tätorter upplever många människor delar av grönstrukturen som otrygg och undviker att besöka dessa områden. Ökad belysning och röjning av buskar och träd som skymmer sikten är vanliga åtgärder för att öka tryggheten. Men mest effektivt är oftast att skapa förutsättningar för fler att kunna vistas i området och därigenom öka trygghetskänslan. Tillgång till olika typer av service och

faciliteter blir också allt viktigare för besökarna, t.ex. toaletter, handikappanpassade leder, kollektivtrafik och väderskyddade rastplatser.

I Hörby kommun finns anlagda strövområden i Karnas backe, Satsrup och i området runt Fulltofta naturcentrum. Belysta spår finns i Karnas backe och i Satsrup. I anslutning till Karnas backe finns även bouleanor, frisbeegolf och utomhusgym. I området runt Fulltofta naturcentrum finns ett omfattande nät av vandringsleder, varav en del även är handikappanpassade, samt olika typer av service och faciliteter. Två av Skåneledens delsträckor passerar också genom kommunen. Med tanke på Hörby kommuns generellt goda tillgång till attraktiva områden för rekreation finns förutsättningar för att utveckla strövområdena genom bl.a. toaletter och bättre uppmärkning och skötsel av stigarna, och märka ut nya leder i landskapet för att öka rörligheten mellan

Karta: Tillgänglighet och barriärer

- Iordningställda rekreationsområden
- Fulltofta naturcentrum
- Större vägar och järnvägar med barriäreffekt
- Regionala cykelvägar
- Skåneleden

Vy strax öster om Osbyholm.

olika områden. Naturligtvis krävs att detta sker i dialog med berörda markägare, intresseorganisationer och länsstyrelsen samtidigt som finansieringen löses.

Behovet av att skapa möjligheter för olika särintressen att utvecklas och tillåtas ta plats ökar ständigt vilket kan orsaka konflikter mellan brukare och markägare. Ett sådant exempel är det ökande behovet av ridleder till följd av allt fler lantbruk ställs om till hästgårdar. Kommunen arbetar tillsammans med bland annat Hässleholm och Perstorp för att lansera en gemensam ridled där 4–5 mil kommer att gå genom Hörby kommun. I samband med detta projekt håller Hörby kommun även på att ta fram förslag på kortare ridslingor i anslutning till leden.

LOKAL FÖRANKRING OCH LEVANDE LANDSBYGD

Dialogen mellan markägare och kommuner, turistnäring och friluftsförbund kan ske på många olika sätt. Från kommunernas sida är det viktigt att avsätta resurser för att på ett tidigt stadium kunna inleda diskussioner med markägare om utvecklingsprojekt för att lättare hitta samförstånd och de bästa lösningarna för båda parter. Att hitta en lokal förankring för nya projekt eller skötsel av befintliga områden kan ofta bidra till mervärden för bygden. En attraktiv och tillgänglig grönstruktur kan locka nya besökare till gårdsbutiker och caféer samt locka mer långväga besökare till övernattningsplatser på någon av de ”bed and breakfast” som finns runt om på landsbygden. Den gröna turismen växer och det är viktigt att hitta former för att koppla intäkter från turismen till dem som förvaltar attraktionsvärdet. EU-finansierade miljöstöd för lantbruket och Leader-programmet, med olika typer av samverkansprojekt, är andra möjliga vägar till finansiering.

UTMANINGAR FÖR SÄRSKILDA OMRÅDEN

Ringsjöbygden

Mosaiken av betesmarker, odlingshinder, alléer, diken, vattendrag och skogsmark i Ringsjöbygden är skyddsvärd. Risk finns för att värdefulla biotoper knutna till betesmarkerna i detta område försvagas om antalet betesdjur minskar. Värdena knutna till vattendrag och sjöar såväl som de många fina betesmarker som finns i det småbrutna landskapet är beroende av fortsatt bete.

Skötsel och brukande

Betesmarker är viktiga miljöer som kräver kontinuerlig skötsel i form av röjningar tillsammans med ett högt betestryck. Stenbundenhet samt åtskilliga stenmurar gör att större maskiner ofta inte går att använda och det gör det dyrt att sköta markerna. Det krävs också hög naturvårdskompetens av den som utför arbetet, framför allt vid röjningar. Ett fortsatt riktat stöd till skötsel av natur- och kulturmiljöer inom jordbruket är därför viktigt för området.

På den jordbruksmark som finns i Ringsjöns närområde finns ett fortsatt stort behov av att begränsa växtnärläckage och bekämpningsmedelsanvändning. Fortsatta insatser mot övergödning av sjön är nödvändig för att ge bärkraft i till exempel områdets turismnäring och för att säkra dricksvattenförsörjningen.

Skötselplaner i skogsbruket är ett viktigt verktyg för att skydda områdets värdefulla sjöar och vattendrag mot negativa effekter i samband med avverkning och plantering. Särskilda föreskrifter för plantering finns inom vissa delar av området för att bibehålla områdets variation och bevara landskapsbilden. Dessa föreskrifter reglerar även kalavverkning och omföring av lövskog till barrskog.

Turism och rekreation

Besöksnäringen i Ringsjöbygden är stark och fortsatta turismsatsningar kan vara positiva för området om de utformas med hänsyn till naturvärdena. Området bedöms ha attraktiv skog ur besöksperspektiv bland annat på grund av sin trädslagsblandade karaktär. Det är viktigt att arbeta med dessa värden och lyfta fram ett skogsbruk som ger bibehållet eller ökat värde för rekreation.

Skogs- och betesmarker i östra Ringsjöområdet.

Ringsjön är ett attraktivt besöksmål, både lokalt och regionalt, med fina rekreativmiljöer för bad och fritidsfiske. Kommunen vill gärna förbättra tillgängligheten till sjön och de intilliggande natur- och kulturmiljöerna. Tankar finns bland annat på ett rekreativstråk med vandringsled längs Ringsjön. Hur och på vilket sätt detta kan genomföras måste utredas vidare.

Mellanbygden

Åkerarealen inom mellanbygden minskar till förmån för skog. Även om djurtätheten fortfarande är hög har mjölk- och nötköttsproduktionen i området minskat samtidigt som betesarealen ökat. Det minskade betestrycket medför därför risk för igenväxning och aktiv skogsplantering i perifera lägen vilket leder till att områdets omväxlande småskalighet påverkas. Dessutom, eller kanske framför allt, innebär det ett stort hot mot biologiska och kulturhistoriska värden och områdets värde för turismen.

Skötsel och brukande

Träd- och buskrika betesmarker är viktiga miljöer som kräver kontinuerlig skötsel i form av röjningar tillsammans med ett högt betestryck. Stenbundenheten samt stenmurar gör att större maskiner ofta inte går att använda vid röjningar, det kräver enklare redskap och det gör det dyrt att sköta

markerna. Dessutom krävs hög naturvårdskompetens av den som utför röjningarna. Att öka kompetensen hos jord- och skogsbrukarna i området är något som kommunen kan arbeta med genom att exempelvis tillgängliggöra kommunens naturvårdsplan. Förhoppningen är att naturvårdsplanen också inom kort kommer att uppdateras och då få större fokus på skötsel av de utpekade naturvärdena.

Turism och rekreation

Områdets tysta och lugna miljö är en potential för rekreativnäringar samtidigt som det är viktigt med planerad exploatering för att inte negativt påverka denna resurs. Genom att inventera och sammanställa de förutsättningar som finns i området avseende tursatsningar och andra kulturella värden kan nätverk som utvecklar aktiviteter runt de resurser som finns skapas.

Linderödsåsen som tyst och stort friluftsområde bör utvecklas. Ett steg i denna riktning är att aktivt peka ut bullerfria områden i mellanbygden.

Slättbygden

Animalieproduktionen inom slättbygden har minskat samtidigt som växtodlingen intensifierats. Framför allt avspeglas detta i att odlingen av spannmål och ett antal specialgrödor har ökat medan arealen vall minskat. Betesmarkerna inom området har också minskat i snabb takt till följd av minskad djurhållning.

Skötsel och brukande

Området är kraftigt utdikad och bitvis kulverterat så. Åtgärder som ger vattnet en längre uppehållstid och en naturlig rening innan det når havet har hög prioritet. Våtmarker, vegetationsfilter, restaurering av diken och kulverterade vattendrag är angelägna åtgärder. De bör om möjligt kombineras med skyddszoner, plantering av träd för beskuggning, bete och rekreativstråk. Dessa åtgärder bidrar även till en fortsatt minskad belastning av växtnäring och bekämpningsmedel, något som är nödvändigt för yt- och grundvatten, angränsande områdens sjöar och Västerhavet i stort.

Orkidéer vid Bessinge. Foto: Mikael Ulvholt

Inom stora delar av slättbygden dominerar åkermarken helt landskapet. De betesmarker som finns i de östra delarna är viktiga miljöer rika på landskapselement, vilket kräver kontinuerlig skötsel i form av röjningar tillsammans med ett högt betestryck. Precis som inom mellan- och Ringsjöbygden gör stenbundenheten och stenmurarna i landskapet att större maskiner inte kan användas, något som gör skötselåtgärder kostsamma och ställer särskilda krav på utföraren. Att öka kompetensen hos jord- och skogsbrukarna i området är något som kommunen kan arbeta med genom att exempelvis tillgängliggöra kommunens naturvårdsplan. Förhoppningen är att naturvårdsplanen också inom kort kommer att uppdateras och då få större fokus på skötsel av de utpekade naturvårderna.

Turism och rekreation

Slättbygden är inte lika attraktiv för rekreation som mellan- och Ringsjöbygden. Avsaknaden på sammanhängande grönstråk, stigar och gångvägar i området gör stora delar av området relativt otillgängligt för boende och turister. Det finns därför ett behov av att förstärka rekreativsmöjligheterna i området och knyta samman strövstråk, stigar och vägnät för att göra landskapet mer tillgängligt för gemene man och underlätta för gång- och cykeltrafik. För detta finns en utvecklingspotential både ur ett lokalt och regionalt perspektiv.

UTVECKLING AV NATUR- OCH KULTURMILJÖER

Inom Hörby kommun finns unika förutsättningar för ett utvecklat samspel mellan människa, natur och kultur. Närheten till naturen, dess rika utbud av upplevelser och höga natur- och kulturvärden gör kommunen attraktiv för boende, verksamheter och besök. En väl sammanhållen grönstruktur har stora ekonomiska, sociala, ekologiska och kulturhistoriska värden för kommunen.

Skapa stråk mellan tätorter och den omgivande naturen

I nära anslutning till tätorten och de flesta mindre byarna finns naturen direkt runt knuten. En del av denna natur är anlagda rekreativsområden medan andra är orörd natur. Oavsett vilket är det viktigt att utveckla stråk och kopplingar för att öka integrationen mellan bebyggda miljöer och naturen samt skapa förutsättningar för att människor ska kunna röra sig direkt ut i det omgivande landskapet utan att begränsas eller hindras av barriärer som till exempel större vägar.

Binda samman viktiga gröna strukturer

För den biologiska mångfaldens skull och för friluftslivets rörlighet är det av stor vikt att binda samman olika gröna strukturer. Detta kan ske på många olika sätt och är lika viktigt inom som mellan kommunerna. Samtidigt som olika arter har olika förutsättningar och kräver olika åtgärder är det viktigt att se och beakta samordningsmöjligheter mellan dessa. De gröna miljöernas värden och användningsmöjligheter ökar när delområden blir större och ingår i en väl fungerande helhet.

Inom Hörby kommun finns stora sammanhängande grönområden av stor vikt för den biologiska mångfalden och för rekreationen. Grönstrukturen är en kommunövergripande fråga och Region Skåne har i sitt PM ”Grönstruktur i Skåne – strategier för en utvecklad grön struktur” kartlagt Skånes

Trädbron i Fulltofta naturcentrum.

Hörbyån.

grönstruktur ur ett regionalt perspektiv och i samband med detta pekat ut grönområden och stråk med stora rekreations- och naturvärden samt vilka utvecklingsmöjligheter som finns. Stora delar av dessa kärnområden finns i eller har koppling till Hörby kommun. Utifrån detta material har Hörby kommun i översiktsplanen valt att pekat ut dels grönområden och stråk med stora rekreations- och naturvärden som kommunen värnar om samt strategiska lägen för nya grönstråk. På vissa strategiska platser där det är betydelsefullt att koppla samman ekologiskt viktiga stråk med varandra och med tätorter finns bristande länkar i grönstrukturen. Men ofta finns fragment att utveckla nya fungerande stråk utifrån, t.ex. träddungar och vattendrag.

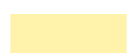
Öka tillgängligheten till naturen

Det är viktigt att kommuninvånare och besökare kan ta sig till olika natur- och rekreationsområden utan bil, det kräver kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. Att kunna besöka gröna områden ökar människors livskvalitet och välbefinnande och har stor betydelse för folkhälsan. En ökad tillgänglighet skapar även förutsättningar för en levande landsbygd.

Karta: Utveckling av natur- och kulturmiljöer

Sammanhängande grönområden och stråk med stora rekreations- och naturvärden

Område med brist på sammanhängande grönområden och stråk

Stråk som behöver förstärkas

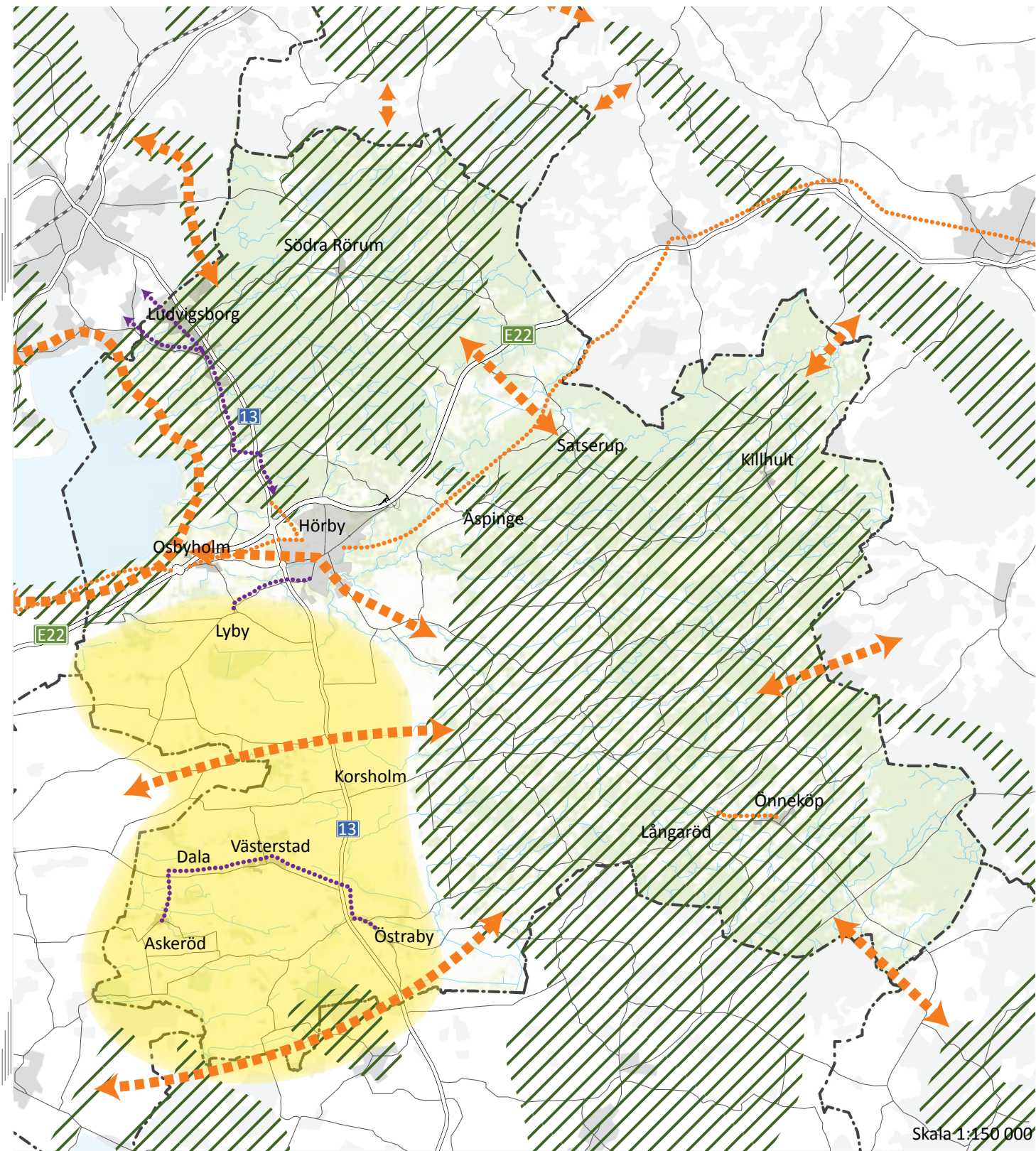

Befintliga gång- och cykelvägar

Planerade gång- och cykelvägar

BULLERFRIA OMRÅDEN

Många människor upplever sig störda av ljud från exempelvis biltrafik, tågtrafik, flygtrafik, fläktar, skjutbanor och vindkraftverk. Ljudmiljön är en viktig kvalitet för upplevelsen av natur- och kulturmiljön och har stor betydelse för att uppnå ett av miljökvalitetsmålen.

Bakgrundsbuller påverkar människors hälsa och välbefinnande både direkt och indirekt. Buller är ett önskat ljud, men vad vi uppfattar som buller är individuellt och upplevelsen av oönskade ljud varierar mycket mellan olika personer. Hur störda vi blir beror bland annat på vilken typ av ljud det är, ljudets karaktär, tid på dygnet, vad vi håller på med och om bullret är kombinerat med vibrationer. Vår attityd till bullerkällan påverkar också om vi uppfattar ljudet som störande eller inte. Likaså är vi olika bullerkänsliga i olika miljöer. I ett rekreationsområde där vi förväntar oss en tystare miljö är vi känsligare för bullerstörningar än i tätorter.

I Skåne har det blivit allt svårare att hitta bullerfria miljöer och i framtiden riskerar sådana områden att bli en bristvara. Samtidigt söker sig många människor på fritiden till platser som är stilla och rofyllda, fria från störande buller. Att långsiktigt värna om bullerfria områden kommer därför sannolikt att bli än mer betydelsefullt i framtiden. Bullerfrihet ger oss exempelvis möjligheter till förstärkta upplevelser av natur och kulturmiljöer när till exempel fågelsången blir möjlig att höra.

Fjällmossen.

DEFINITION

Bullerfria områden är naturligtvis inte helt tysta områden, men påverkas i mindre grad än andra av samhällsbuller. I ett bullerfritt område kommer man att kunna höra de naturliga ljuden från fåglar, bäckar, vinden och skrattande människor. Där kommer man i viss utsträckning även att höra buller från tillfälliga bullerkällor som gevärsskott i samband med jakt, motorsågar, skogsmaskiner, traktorer, byggnadsarbeten och bilar som passerar genom området. Däremot ska inte permanenta bullerkällor höras, som stora vägar, skjutbanor, industrier och vindkraftverk.

BULLERFRITT OMRÅDE I HÖRBY KOMMUN

I mellanbygden i kommunens norra och östra delar finns stora sammanhängande områden som upplevs som bullerfria. Mellanbygden, som till största del utgörs av Linderödsåsen, är av stor betydelse både för det lokala och regionala friluftslivet och därmed också angeläget att skydda mot ytterligare störningar.

Hörby kommun har valt att peka ut områdena som inte redan är bullerpåverkade i mellanbygden som bullerfria områden i Översiktsplan 2030. Området angränsar delvis till andra bullerfria eller tysta områden som grannkommunerna pekat ut.

Karta: Buller från väg, järnväg och flygtrafik

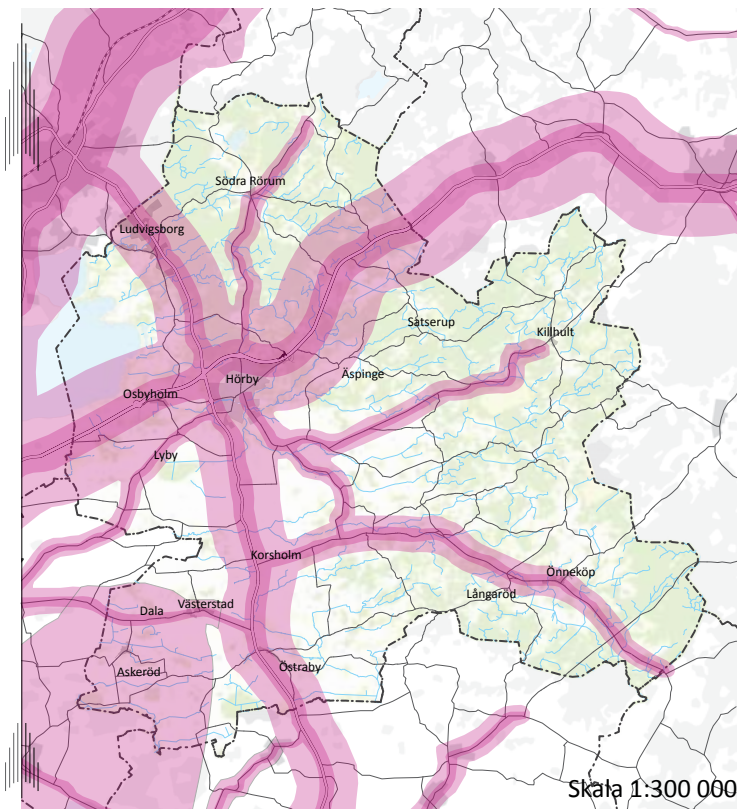
- Områden med bullernivå över 40 dBA
- Områden med bullernivå 30 - 40 dBA

De utpekade områdena uppfyller följande kriterier:

- Bullernivån från väg, järnväg och flygtrafik understiger i största möjliga mån 30 dBA.
- Störande och/eller bullrande industri- och fritidsverksamheter saknas eller är sällsynta, exempelvis täkter, vindkraftverk, skjutbanor och motorbanor.
- Omfattande genomfartstrafik saknas.
- Området har höga natur-, kultur- och friluftsvärden.

Riktlinjer

Den absoluta tystnaden är inte alltid den bästa ljudmiljön. Vi vill gärna uppleva naturens egna ljud, liksom de som hör kulturlandskapet till. Samtidigt ska det vara möjligt för lantbrukare och företagare att bedriva effektiva och lönsamma

verksamheter i området, något som är särskilt viktigt i ett småskaligt landskap som mellanbygden där en fortsatt aktiv jordbruksnäring är viktig för att området ska behålla sin attraktivitet.

Följande riktlinjer gäller inom de utpekade bullerfria områdena:

- Nya bullrande verksamheter, t.ex. tåkter, skjutbanor, sågverk, vindkraftverk, industrier och andra verksamheter som bedriver arbeten utomhus ska inte lokaliseras inom utpekade områden.
- Buller från boende eller de areella näringarna är en del av områdena och måste få förekomma.
- Nya större trafikgenomfarter ska undvikas.
- Bullernivåerna bör på vardagar, dagtid klockan 06–18, inte överstiga 40 dBA som ekvivalent ljudnivå. Under kväll och natt klockan 18–06 samt dagtid lördag, söndag och helgdagar bör bullret inte överstiga 35 dBA som ekvivalent ljudnivå. Ljudnivåer över 50 dBA bör inte förekomma nattetid klockan 22–06.

(Riktvärdena för buller är hämtade från Naturvårdsverkets rapport *Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller*, april 2015, för friluftsområden.)

ANDRA KVALITETER INOM BULLERFRIA OMRÅDEN

I de bullerfria områdena finns ofta andra kvaliteter som t.ex. upplevelsen av mörker. I dagens städer och tätorter är tillgången till mörker inte självklar och många boende, framför allt barn, har inte möjligheten att uppleva en gnistrande stjärnhimmel fri från gatlyktornas sken eller månskenet en klar vinternatt. Ofta sammanfaller också bullerfria områden med områden med höga natur- och kulturvärden.

Icke ljusförorenade områden

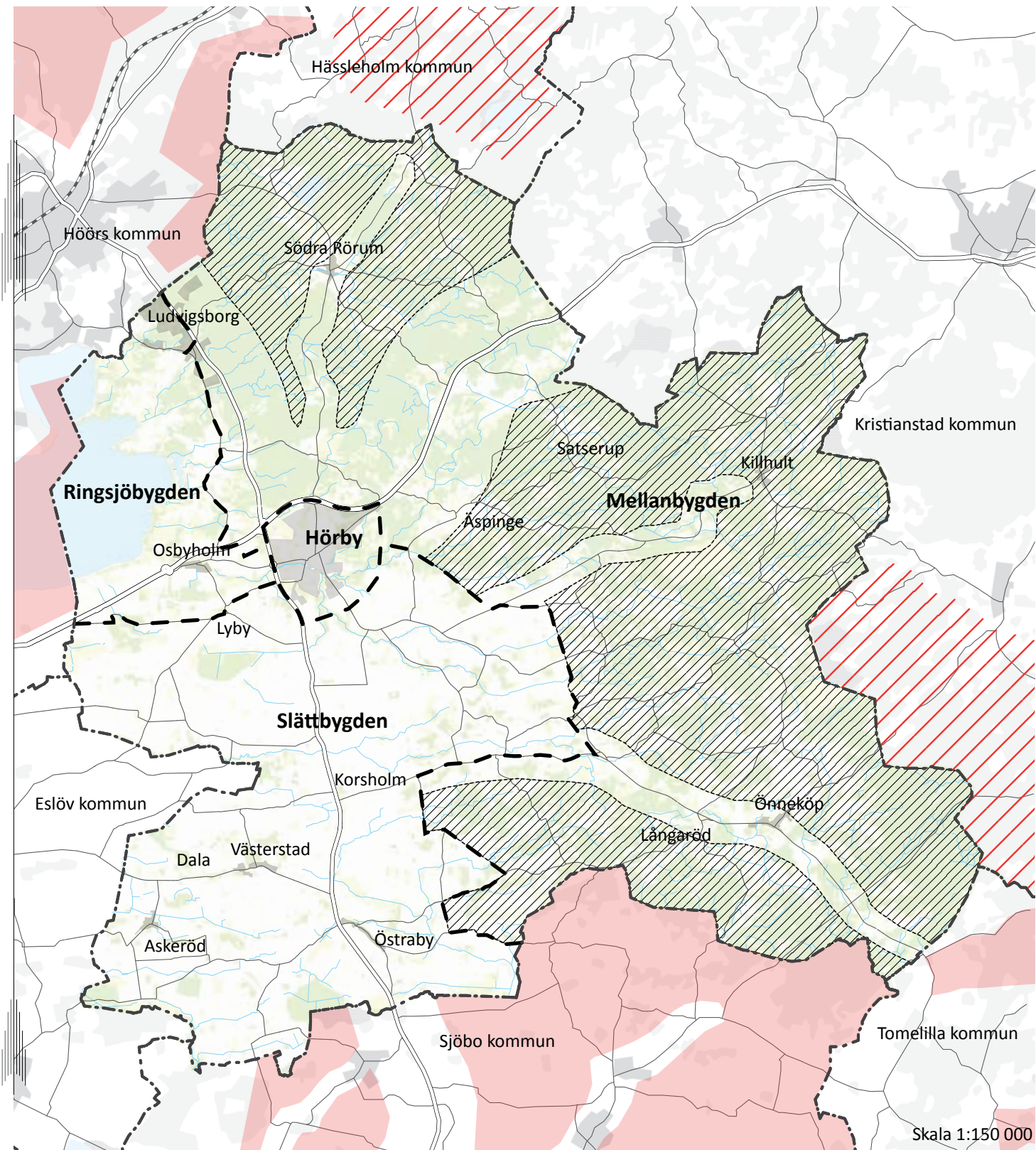
I Hörby kommuns sydöstra delar finns några av Skånes minst ljusförorenade områden. Dessa riktigt nattmörka platser blir allt mer sällsynta i takt med att bebyggd miljö och infrastruktur blir allt mer upplyst. Kunskap om de nattmörka platserna och dess lokalisering finns främst hos dem som är intresserade av astronomi och fotografering, men potential finns för en utvecklad besöks- och upplevelsenäring. Genom att skydda de kvarvarande områdena som inte är ljusförorenade kan dess värden bevaras för framtiden.

Kor på sommarbete vid Harphult.

Karta: Bullerfria områden

- Gräns mellan bygder
- Bullerfritt område
- Bullerfritt område utpekat i grannkommuns antagna översiktsplan
- Stora opåverkade områden utpekat i grannkommuns antagna översiktsplan

RIKTLINJER NATUR- OCH KULTURMILJÖ

För utveckling av kommunens natur- och kulturmiljöer finns följande riktlinjer för att skapa en god helhetsverkan. Vid tillämpning av riktlinjerna ska alltid avvägning ske i det enskilda fallet och de värden som finns i omgivningen.

Karl XI:s stenar i Östra Sallerup.

KOMMUNENS RIKTLINJER

Riktlinjer för utveckling av naturmiljöer

- Utveckla nya och befintliga grönstråk inom tätorterna och mellan tätorter och den tätortsnära naturen för att öka tillgängligheten till det omgivande landskapet.
- Knyta samman enskilda stråk och stigar för att öka rörlighet, tillgänglighet och valbarhet inom och mellan områden.
- Undersöka möjligheten att kollektivtrafikförsörja rekreations- och naturområden.
- Värna värdefull natur i samband med exploatering.
- Undanröja befintliga barriärer och förhindra framtida barriäreffekter i samband med genomförandet av nya infrastrukturprojekt redan i planeringsstadiet.
- Planera kommunövergripande för att bevara och utveckla regionalt viktiga grönområden och stråk.
- Uppdatera kommunens naturvårdsplan, inom vilken kommunens särskilda naturvärden kommer att belysas.

Riktlinjer för utveckling av kulturmiljöer

- Värna värdefull kulturmiljö i samband med exploatering.
- Framhäva, synliggöra och öka kunskapen hos en bredare allmänhet kring kommunens unika kulturmiljöer.
- Värna det kulturhistoriska bebyggelsearvet i kommunen vid lovgivning.
- Föra in skyddsbestämmelser för att skydda kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer i samband med planläggning.

Riktlinjer för bullerfria områden

- Nya bullrande verksamheter, t.ex. tåktor, skjutbanor, sågverk, vindkraftverk, industrier och andra verksamheter som bedriver arbeten utomhus ska inte lokaliseras inom utpekade områden.
- Buller från boende och de areella näringarna är en del av områdena och måste få förekomma.
- Nya större trafikgenomfarter ska undvikas.
- Bullernivåerna bör på vardagar dagtid klockan 06–18, inte överstiga 40 dBA som ekvivalent ljudnivå. Under kväll och natt klockan 18–06 samt dagtid lördag, söndag och helgdagar bör bullret inte överstiga 35 dBA som ekvivalent ljudnivå. Ljudnivåer över 50 dBA bör inte förekomma nattetid klockan 22–06.

